is het calvinisme de grond. Dit kan niet overwonnen worden door eene verwatering van de orthodoxie, maar alleen door tegenover de mach van het Calvinisme het bewustzijn van wat 't Evangelie is en hoe het in zijn wezen tegenover 't Calvinisme staat te versterken.

Want er is een principieel verschil tusschen Calvijn en Christus, tusschen 't Calvinisme en het Evangelie. Dit treedt vooral in 't licht in de leer van vergelding en genade. Bij Calvijn en 't Calvinisme staat de vergelding tegenover de genade; is God wel barmhartig, maar ook rechtvaardig. In 't Evangelie is 't eene in het andere; de genade is de vervulling der rechtvaardigheid, de vergelding openbaring der liefde. De leer der vergelding volgens het Calvinisme imponeert. God is de hooge Majesteit, de mensch het geringe schepsel, verdoemelijk in al zijn denken en trachten voor den Hoogheilige. Zooals God Satan verstiet met zijn aanhang, zoo zal Hij ook eens de goddelooze wereld verdelgen. In de leer der verwerping of bestemming ten verderve wordt de leer voltooid. Daartegenover staat de leer der genade volgens het Calvinisme. Zij gaat uit van de idee der verkiezing. Een deel der menschen is voorwerp dier genade en wordt uit de verdoemelijkheid gered en ten slotte gezaligd. Dit alles is ten nauwste verbonden met de leer der satisfactie. De zonden der uitverkorenen worden vergeven op grond van de straf, die Jezus Christus er voor gedragen heeft.

Terwijl daarna de volgende bezwaren tegen het Calvinisme werden ingebracht:

Volgens den inleider is er 1e hardheid en wreedheid in die leer, die van den barmhartigen Vader een wreed Tiran maakt; 2e heeft die leer een demoraliseerenden invloed. De onmacht gevoegd bij de genadeleer in verband met de leer der voldoening, verlamt alle zedelijke inspanning en maakt goddelooze en slechte menschen, die onder het masker van vroomheid tal van lage zonden dienen; 3e miskent de leer der satisfactie de beteekenis van Christus en zijn werk, waar hij niets is dan een zondebok; 4e de onzedelijkheid in de gedachte als zou schuld overdragen kunnen worden, terwijl 5e de leer, dat God een bloedig offer eischt om te kunnen vergeven, Hem onteert.

De Evangelische of Groninger richting toont ook hier weer haar nauwe verwantschap met het Socinianisme. Al deze zelfde bezwaren tegen de satisfactieleer vindt men, en dan nog heel wat grondiger en degelijker uitgewerkt, in het tractaat van F. Socinus *de Christo Servatore*. En het is wel eigenaardig dat Ds. Beversluis drie-en-een-halve eeuw later niet één nieuw argument heeft kunnen bedenken, maar de oude en versleten kanonnen van het Socianisme nog eens op de vesting van het Calvinisme losbrandt.

Hoe Prof. Mallinckrodt dit referaat dan ook echt „wetenschappelijk" kon noemen is ons een raadsel.

Vooreerst is het een grondfout van heel dit referaat, dat het de zoogenaamde satisfactie-leer op rekening van het Calvinisme schuift. Reeds daarmee toont Ds. Beversluis, dat hij van deze quaestie al zeer weinig studie heeft gemaakt. Al laten we nog in 't midden dat èn in 't Evangelie èn in de brieven van Paulus deze zelfde leer zeer beslist geleerd wordt, gelijk de onbevooroordeelde exegese reeds lang toegestemd heeft, dan staat het toch in elk geval vast, dat heel de Christelijke Kerk, zoowel Roomsche als Protestantsche, dezelfde opvatting van Christus' lijden en sterven heeft. Het zijn alleen enkele secten geweest, zooals de Socinianen en ten deele de Mennonieten en Remonstranten, die hier een afwijkend gevoelen waren toegedaan.

En in de tweede plaats is niet minder onwetenschappelijk, dat Ds. Beversluis hier een voorstelling geeft van het Christelijk dogma, die niets anders is dan een caricatuurbeeld. We hebben hier te doen met die steeds af te keuren manier van polemiek om eerst zijn tegenstander een gevoelen toe te dichten, dat volstrekt niet het zijne is, en dan met grof geschut van „God tot een tyran en Christus tot een zondebok te maken" tegen dat gevoelen op te trekken.

Neem alleen de tweede stelling „dat deze leer van het Calvinisme een demoraliseerenden invloed heeft, omdat ze alle zedelijke inspanning verlamt, goddelooze en slechte menschen maakt, die onder het masker van vroomheid tal van lage zonden dienen". Is er bespottelijker aanklacht tegen het Calvinisme denkbaar? Men wordt om zulk een beschuldiging niet eens boos; ze is zoo ridicuul en absurd, dat ze alleen een spotlach op de lippen brengt. Ieder historieschrijver — van welke richting ook — heeft aan het Calvinisme de eere toegekend, dat het overal, waar het 't leven der volkeren beheerschte, het zedelijk peil verhoogde. Men moge het Calvinisme beschuldigen van wellicht te streng te zijn opgetreden. Calvijn's rigorisme in Genève, het puritanisme in Engeland, de preciezigheden der Voetianen ten onzent, zijn vaak als overdrijvingen het Calvinisme verweten. Maar nog nooit heeft één historieschrijver durven beweren, dat het Calvinisme goddelooze en slechte menschen maakt, die onder het masker van vroomheid tal van lage zonden dienen. En wie ook in onze dagen nagaat bij welk deel van onze burgerij nog het strengst aan de zedeleer vastgehouden wordt, zal moeten erkennen, dat deze eeretitel zeker voor een niet gering deel aan de Gereformeerden toekomt.

Dat toch dergelijke kinderachtige beschuldigingen op een vergadering van theologen kon worden uitgesproken zonder dat één woord van protest tegen deze onware en krenkende aanklacht gehoord werd pleit niet voor deze heeren. Ze hebben den mond steeds vol van het „Evangelie" en de „liefde", maar zoodra het de „fijnen" geldt blijkt van een evangelische gezindheid en een hoogere liefde al zeer weinig.

Voor de rest laten we deze critiek loopen. Elk ontwikkeld Gereformeerd catechisant zou Ds. Beversluis kunnen vertellen, dat zijn voorstelling van de Gereformeerde leer van a tot z onjuist is.

Zou het niet goed zijn, wanneer de heeren vooraf eenige studie maakten van het gevoelen hunner tegenstanders voordat ze op vergaderingen als „voorlichters" optraden?

Voor Kootwijks Scholen.

In hartelijken dank ontvangen door Ds. J. H. Houtzagers, van den heer A. H. Turkstra te Retterwird *f* 1.

Vriendelijk verzoeken wij onze scholen te willen gedenken.

Namens het Bestuur,
D. HULLEMAN,
Kootwijk. *Penningmeester.*

Uit de Pers.

Het vervolg van wat Ds. De Geus in de *Friesche Kerkbode* schreef over *Kerk en Pers* luidt aldus:

De worsteling die er geweest is in de 16de, 17de en 18de eeuw tusschen de Pers en de Kerk willen wij hier niet trachten te schetsen. Wonderlijke bepalingen, draconische bepalingen werden soms door de Kerk gemaakt of — door haar van de Overheid verzocht, — totdat ze alle verzwolgen werden in den maalstroom der Omwenteling.

Wat is er veel in dien maalstroom verzwolgen: De vrijheid van heel de Gereformeerde Kerk van Nederland, en ook heel de vrijheid der Pers. De Pers werd met het Vaderland bevrijd, en spoedig ook de Kerk, zoodat wij thans genieten de Vrije Kerken en een vrije Pers. Zoo behoort het.

Toch is, toen de vrijheid onzer Vaderlandsche Kerken pas begon te gloren, nu 70 jaar geleden, door de Kerken herhaaldelijk een poging gedaan, om de Pers hare vrijheid te beknibbelen. Wij willen dat met eenige historische documenten, waaruit voor onzen tijd ook nog wat te leeren is, staven.

»In de »Handelingen der Algemeene Synode, zamengesteld uit de Opzieners en Afgevaardigden uit de onderscheidene Provinciën van Nederland, gehouden den 2den Maart en volgende dagen 1836, te Amsterdam", luidt Art. 38 aldus:

»Werd gehandeld over de werkjes, die door Leeraren of leden der gemeente uitgegeven zullen worden, en goedgevonden om die alle te onderwerpen aan een geregeld kerkelijk onderzoek; en werd dientengevolge besloten, dat er in elke Provincie eene Commissie zou benoemd worden, zamengesteld uit drie leden, welke al de stukken in die Provincie zullende gedrukt worden, eerst zal onderzoeken en, zoo zij hare goedkeuring geeft, dezelve eerst nog zenden aan eenen Leeraar in eene andere Provincie; zullende een iegelijk gehouden zijn, na de bekendmaking dezer bepaling, zich hiernaar te gedragen, zullende hij bij wederstreving *censurabel* zijn. De opstelling van een kort reglement, waarnaar zich de Commissiën van onderzoek zullen gedragen, wordt met meerderheid van stemmen opgedragen aan Ds. A. Brummelkamp en Ds. H. P. Scholte".

Die eerste Synode van de Christelijke Gereformeerde Kerk pakte dus de Pers nog al duchtig aan, zooals blijkt uit de na overweging door die zelfde Synode algemeen goedgekeurde en aangenomen verordening, welke aldus luidde:

Censura Librorum.

In de geschriften, welke door de Christelijke Gereformeerde Kerk als de hare erkend en kerkelijk goedgekeurd kunnen worden, zal niets mogen voorkomen, hetwelk strijdt tegen de *rechtzinnigheid* in de leer van Gods Heilig Woord, uitgedrukt in de Formulieren van Eenigheid onzer Kerk: De *eere Gods* de *stichting* en *opbouwing* der gemeente zal duidelijk moeten blijken het doel te zijn van den Schrijver. *Vrijmoedigheid* en *roudborstigheid* in het verdedigen der waarheid, die naar de godzaligheid is, en in het wederleggen der logen gepaard met *bescheidenheid*, zoodat het blijkt, dat de waarheid beiracht wordt in de *liefde* zal daarin duidelijk moeten doorstralen. *Juistheid* van uitdrukkingen en *duidelijke voorstelling* van zaken, voorgedragen in een *goeden stijl*, mogen daarin niet gemist worden, opdat niet, om onrentwil, de naam Gods gelasterd worde, onder degenen die buiten zijn.

Aan de geschriften, welke den visitatoren worden aangeboden, maar die de bovengenoemde vereischten missen, zal de kerkelijke goedkeuring stellig moeten worden geweigerd, onverschillig wie de schrijver zij. Zoo deze desniettegenstaande zijn geschrift mogt openbaar maken, zal de kerkelijke tucht deswege onverwijld op hem moeten worden toegepast, terwijl de uitgever van zoodanige geschriften, zoo hij tot de gemeente Christi behoort, insgelijks censurabel zal zijn. De kerkelijke goedkeuring zal op de keerzijde van het titelblad gesteld worden, met ondertekening *door* of *namens* de Commissie van onderzoek.

Op zulke wijze dachten de mannen en vaders van vóór 70 jaar het kwaad der Pers te kunnen keeren. Zij wilden ook de Pers wel als der Kerke dienstmaagd gebruiken. In art. 68 van die Generale Synode van 1836 lezen wij, dat de broeders D D. Scholte, de Cock en Brummelkamp werden gecommitteerd tot de uitgave van een tijdschrift, waarin de zaken der gemeente openbaar gemaakt zouden worden. Zoodra echter het kindeke, met name »de Reformatie", geboren was, hield de moeder zich wat vreemd. Hoewel de inleiding begon met de woorden: »Als tolk van de Christelijke Gereformeerde Kerk in Nederland wordt dit Maandschrift, bij uitsluiting aan de verdediging van de belangen der kerk... gewijd", — en ofschoon op het titelblad stond: »De Reformatie, Tijdschrift der Christelijke Gereformeerde Kerk in Nederland," sprak de Synode van 1837 uit, dat dit tijdschrift niet door de Kerk maar door een particuliere redactie werd uitgegeven, en dat op het titelblad voortaan moest staan »Tijdschrift *voor de* C. G. Kerk in Nederland." De »particuliere Redactie" heeft die verandering eerst in '39 aangebracht. En in 1840 verklaarde de Synode o.a. dat dit Tijdschrift in geenen deele is of aangemerkt moet worden als een geschrift van de Christelijk Afgescheidene Gemeente." Het proefje van dienst der Pers heeft de Kerk vóór 70 jaren zeker niet te best voldaan.

Nu 40 jaar geleden was er in Amsterdam eene Synode van de Christelijke Afgescheidene Gereformeerde Kerk. Uit Art 53 harer Handelingen blijkt, dat bij name de Kerken onzer Provincie nog niet op heur gemak waren ten aanzien van het gedrag der Kerk jegens de Pers. Uit Friesland kwam ten minste het voorstel: »de Synode handhave het besluit van art. 38 en 45 der Synode van 1836, in verband met art 55 der Synode van Dordrecht 1618 en 1619, omdat er eenige brochures in het licht zijn verschenen zonder kerkelijke approbatie." Over »de voordeelige en nadeelige, of bezwaarlijke zijde der boekencensuur" is toen breedvoerig gesproken, en tenslotte heeft de Synode het volgende uitgesproken:

de Synode erkent het bezwaarlijke om art. 55 der Dordsche Kerkordening, in de tegenwoordige omstandigheden, in elk opzicht te beleven;

zij acht het evenwel wenschelijk, dat het zooveel mogelijk door de Kerkbesturen, tot handhaving van de zuiverheid de leer, worde onderhouden;

zij verbindt echter hierdoor niemand, om, wanneer hij iets wil laten drukken, zijn werk aan de kerkelijke approbatie te moeten onderwerpen, daar het toch den Kerkbesturen is en blijft opgedragen, om voor de zuiverheid der leer te waken.

Door deze uitspraak stelde de C. Afg. Gereform. Kerk Art. 55 feitelijk buiten werking, en tot 1892 is er geen Synode der Christelijke Gereformeerde Kerk geweest, die het geincrimineerde artikel in zijne eere hersteld heeft. De actie van '36 was mislukt. De Kerk had het moeten afleggen. De Pers had haar vrijheid behouden.

Toen in en na 1886 de vrijmaking der Kerken met lofwaardige kracht werd voortgezet en daardoor het bewuste Gereformeerde leven niet weinig in en buiten den institutairen kerkvorm werd verwakkerd, kwam in de 2de Voorloopige Synode van Nederduitsche Gereformeerde Kerken ook de Persvraag ter sprake. Enkele Zeeuwsche classes wenschten van de Voorloopige Synode antwoord op deze tweeledige vraag:

a. In hoeverre acht de V. S. het middel, aangegeven in art. 55 D. K. tot bestrijding van ketterij en dwaling, thans nog uitvoerbaar en nuttig?

b. Indien de V. S. dit middel òf als zoodanig òf voor 't tegenwoordige noch uitvoerbaar, noch nuttig mocht achten, is het dan niet wenschelijk, dat het voorloopig buiten werking gesteld worde?

De Voorl. Syn. besloot in overeenstemming met het rapport van de advies comissie, dat de uitvoerig van Art. 55 D. K. onmogelijk en onnoodig was, maar de opheffing moeielijk door eene *voorloopige* Synode kon geschieden.

Men kan dus zeggen, dat er ten aanzien van de verhouding van Kerk en Pers tenminste praktisch een algemeene opinie bestond in onze Gereformeerde Kerken, toen deze in Utrecht in het vorige jaar Art. 55 schrapten, en de censuur niet meer over de vervaardigers en uitgevers, maar over de lezers ging beschrijven.

Een persarbeid, die van zoo degelijke studie getuigt, verdient waardeering. Ds. De Geus schrijft er niet maar op los, maar bestudeert eerst de quaesties, voordat hij ze in 't publiek bespreekt.

Een voorbeeld, dat navolging verdient.

Officieele Berichten.

Onder veel belangstelling had hedenmiddag te Aalsmeer de eerste steenlegging van het kerkgebouw der in wording zijnde Geref. kerk van Aalsmeer plaats. De voorzitter der commissie tot stichting, de heer D. Deddens, volvoerde deze plechtigheid en sprak bij ontstentenis van den consulent, Ds. B. van Schelven, een toepasselijk woord. Met dankgebed werd de plechtigheid beeindigd.

Aalsmeer, 13 Juni 1906.

Sprekende naar aanleiding van Coll. 3 : 15 nam Ds. L. Kuiper gisteren afscheid van de kerk van Hoogeveen.

Noode zag de gemeente hem vertrekken, maar wenscht te berusten in den wil des Heeren. Stelle de Heere ook hem tot een rijken zegen voor de kerk van Enkhuizen.

Namens den kerkeraad,
S. OKKEMA, *scriba.*

Hoogeveen, 18 Juni 1906.

ONZE VISSCHERS.

Met hartelijken dank aan de milde gevers maak ik melding van de volgende geschenken, die ik ten behoeve onzer visschers mocht ontvangen:

Uit Schiedam, van J. K. een flink pakket bijbels en boekwerken; van J. N. een mooi pak lectuur, vooral begeerlijk voor de jonge visschers; van Gebr. v. N. 8 fraaie gebonden jaargangen van „De Huiskamer", deze hopen wij een blijvende plaats in de Hall te geven; voorts van mej. M. v. d. B., de fam. d. H., H. v. R. en d. R. een zeer geschikte verzameling lectuur; van mej. M. V. een Bijbel en een N. Testament; van N. N. een pak traktaatjes; van N. N. 2 psalmboeken; van F. V. eenige gebonden boeken; van N. N. een boekwerk en een gulden, terwijl in het kerkzakje nog 50 cent werd gevonden.

Voorts ontving ik van een onbekenden gever uit Utrecht een kistje prachtige lectuur met bijschrift: „voor 't Koninkrijk onzes Heeren J. C."; van mej. v. L. S. te 's Gravenhage een flinke verzameling traktaatjes, scheurkalenders, papier en inkt enz., en van R. B. aldaar een partij couranten; van den uitgever A. J. W. te Harderwijk, 25 ex. „Beter dan dicht goud", van wijlen Ds. de Haas: mooie stukjes op sociaal gebied die zeker met genot gelezen zullen worden; verder door bemiddeling van Ds. van Veelo van Rotterdam, twee flinke pakketten; van een wielrijdster 4 kerkbijbels; van Ds. J. P. T. te Weesp een groot pakket Palmtakjes, zeer geschikt ter uitdeeling; van N. N. te Vlaardingen een groote partij der zoo geliefde Callenbachs boekjes; van W. D. een trommel boekwerken; van S. v. d. P. te Colijnsplaat 4 psalmboekjes; van N. N. te Edam, een partijtje traktaatjes; en voorts uit Amsterdam, van J. H. K., een partij traktaatjes en preeken; van C. v. E. en F. K. M. ieder een flink pakket, en van Z. een postwissel groot *f* 2.50, en nog enkele partijtjes, waarvan de herkomst niet was aangegeven.

Voor al deze blijken van liefde zeg ik den vriendelijken gevers hartelijk dank.

't Was een flinke degelijke verzameling; 4 kisten waren er tot boven toe mee gevuld. Wij hebben ze met een Vlaardingschen logger verscheept en hopen dat ze weldra in goede orde Lerwick zullen bereiken. Moge ook dit brood „op het water uitgeworpen" op 's Heeren tijd rijke vruchten dragen en dienstbaar zijn tot uitbreiding van Gods Koninkrijk.

S. T. GOSLINGA
Pred. te Schiedam.

Buitenland.

Duitschland. Dr. Kolfhaus over de biografie van Dr. Van Lonkhuijzen. In de *Reformirte Kirchenzeitung* bespreekt de predikant Kolfhaus van Elberfeld het academisch proefschrift van Dr. J. van Lonkhuijzen, predikant bij de Gereformeerde kerk van Aarlanderveen, en dit op zeer waardeerende wijze. De aanhef van dit artikel luidt aldus:

„In de Gereformeerde Gemeente van het land van Berg werd in de vorige eeuw het meest gesproken over den Hollander Dr. Kohlbrügge. Wanneer wij de geestelijke invloeden nagaan die, boven alles gewerkt hebben op de beide groote gemeenten Elberfeld en Barmen en tegenwoordig nog nawerken, zoo komen wij overal de gestalte van Kohlbrügge tegen. Hij leeft niet alleen in de Elberfeldsche Nederlandsch Gereformeerde Gemeente en in zijn preeken, die altijd op nieuw gelezen en op nieuw uitgegeven worden voort, maar de Theologie van onze oudere gemeenteleden is doorvoed met zijne beschouwingen. Hij werd in zijn tijd grenzeloos vergood en bestreden, doch tegenwoordig is zijn persoon, behalve in zijn engen kring, bijna vergeten; maar het door hem uitgestrooide geestelijk zaad leeft voort. Een afzonderlijke kerkelijke partij heeft zich rondom hem geschaard; slechts weinig Duitsche Godgeleerden zijn als volgelingen van Kohlbrügge in eigenlijken zin te beschouwen. Sedert zijn meest begaafde leerling Dr. Adolf Zahn de nooit rustende pen moest nederleggen, heeft men in onze Duitsche kerkelijke of Theologische litteratuur over Kohlbrügge gezwegen.

Geheel anders in het geboorteland van Kohlbrügge. Kerkelijke en dogmatische twisten zijn aan zijn naam verbonden en vlammen tegenwoordig nog telkens op. Vriend en vijand kent hem groote beteekenis toe voor de ontwikkeling van het Christelijke leven in de Nederlanden. Voor hem, die de kerkgeschiedenis van het Wupperdal en ook die van Nederland verstaan wil, is kennis van Kohlbrügge onontbeerlijk. Daarom wensch ik de lezers der *Ref. Kchztg.* te wijzen op een onlangs in Holland verschenen levensbeeld „Hermann Friedrich Kohlbrügge en zijn prediking, in de lijst van zijn tijd", door J. van Lonkhuijzen, predikant te Aarlanderveen".

Voorts geeft Ds. Kolfhaus een overzicht van den arbeid van Dr. van Lonkhuijzen, dien hij zeer hoog stelt en waarbij hij alleen de aanmerking maakte, dat hij gewenscht had dat de schrijver met een meer critisch oog het ontstaan der Elberfelder gemeente en hare verhouding tot de Gereformeerde gemeente der landskerk bezien had; dan had hij niet enkel eene minderheid die in hare conscientiën gehouden was gevonden, maar ook veel menschelijke eigenzinnigheid en betweterij. Ten slotte schrijft Ds. Kolfhaus: „Ofschoon ik Kohlbrügge niet tot de leeraars der Gereformeerde Kerk rekenen kan, heeft hij toch in onze kerk zulk een grooten invloed uigeoefend, nog meer op de gemeenteleden dan op de theologen, dat wij den schrijver slechts dankbaar moeten zijn voor zijn gave, waardoor hij ons den op 5 Maart 1895 ontslapen predikant der Nederlandsche gemeente te Elberfeld, als mensch en theoloog zoo treffend geteekend heeft.

Wij kunnen opnieuw uit bovenstaand zien, dat onze theologen niet alleen voor Nederland, Amerika en Zuid-Afrika werken, maar dat van hun arbeid ook in Duitschland goed nota wordt genomen.

Engeland. Hoe men ook over den revival in Wales moge denken, zeker is het, dat de kerken in dat land, vooral de vrije kerken, door die beweging zeer in ledental zijn toegenomen. Dit werd onlangs geconstateerd op de jaarlijksche Synode der Wesleyaansche Methodistische kerk in Wales, en het blijkt ook uit de statistische opgaven der Calvinistische Methodisten, gegeven aan de vergaderingen hunner presbyteriën (classen), evenals uit verslagen der congregationalisten in Wales. Ook is het gebleken, dat de collecten voor de kerken en andere doeleinden zijn toegenomen. Ook werd er uit Wales een *f* 24,000 meer voor de London Missionary Society bijgedragen dan het vorige jaar. Het blijkt dat de Revival ongeveer dezelfde uitwerking heeft als het Leger des Heils, hetwelk menigmaal dienst heeft gedaan, om menschen tot ontwaking te brengen, die dan hun geestelijk voedsel in die stichting op den duur niet kunnen vinden en zich daarom bij de een of andere kerkelijke gemeenschap voegen.

Maar Rome weert zich ook in Engeland, ja zelfs in Schotland. In dit laatste land vermenigvuldigen Roomsche kloosters zeer; in een der kloosters bidden de nonnen gedurig voor de bekeering van Schotland tot het ware geloof. Reeds wordt er van Protestantsche zijde op gezinspeeld, dat het toch goed zou zijn als men van regeeringswege toezicht ging uitoefenen. Ja men hoopt, dat de Engelsche regeering tegenover de kloosters eenzelfde gedragslijn zal gaan volgen als de Fransche overheid deed en nog doet. Het is te hopen dat het daartoe niet komt. Men heeft in Engeland de Ritualistische beweging zoeken tegen te werken, door tegen de invoerders van Roomsche ceremoniën te gaan procedeeren. Menig Ritualistisch predikant is, omdat hij niet wilde aflaten van het invoeren van Roomsche gebruiken bij den eeredienst, in de gevangenis geweest. Doch het Ritualisme is in Engeland steeds krachtiger geworden.

Zoo zal het ook met de Roomsche kloosters gaan, als men met den sterken arm ze wil fnuiken.

Gemengd Nieuws.

Nieuwe papyrussen in Egypte gevonden. Prof. Dr. Blass schrijft in de *Halle'schen Zeitung* van 30 Mei 1906 over nieuwe vondsten van papyrus in Egypte:

De heeren Dr. Grenfell en Dr. Hunt, die reeds sedert eene reeks van jaren elken winter in Egypte naar papyrus graven en elken zomer nieuw gevonden papyrussen uitgeven, berichten in de *Times* van 14 Mei over hunne schitterende uitkomsten van den laatsten winter. Voor de vijfde maal waren zij aan den arbeid getogen en dat wel met meer dan 200 gravers op de tot hiertoe zoo dankbare plaats van den ouden Oxychyncos. Men heeft daar hoogten waarop het vuilnis geworpen werd en die men eeuwen door gebruikte om er allerlei afval op te werpen. Voor de eerste maal zijn de gravers gekomen op overblijfselen van bibliotheken van voorname lieden; al zijn ook geen geheele rollen onder het vuilnis geraakt, toch zijn op elkander volgende brokstukken gevonden. Het gevondene is in 131 kisten einde April naar Oxford overgebracht, het kleinste deel kon er nog maar van gelezen worden. Men heeft voorloopig zeer oude handschriften van Grieksche litteratuur gevonden, waaronder handschriften van stukken die tot hiertoe niet bekend waren. Zoo ontdekt men Pindarus' Paanne; Euripides' Hypsipyle; voorts onderscheidene resten van handschriften van Sappho; vervolgens een 70 tal verzen van den weinig bekenden lyricus Kerkidas uit Arcadië, ook wijsgeer en staatsman, voorts ook overblijfselen van een geschiedschrijver, die den tijd van den Peloponnesischen oorlog uitvoerig behandelt; wellicht Theopompus uit Chios; eindelijk weinig overblijfselen van een Kommentaar op het 2de boek van Thucyddes, denkelijk in de eerste eeuw na Christus opgesteld.

Onder de handschriften waarvan veel overbleef, zijn er van geschriften van Plato, Demosthenes, Isocrates, Lysias.

Daar Oxyrhynchos ook in den Bizantijnschen tijd en wel als Christelijke stad nog bestond en er ook in dien tijd vuilnis en afval weggeworpen werd, zoo vindt men onder latere resten van papyrus en perkamentboeken niet alleen een papyrus-blad uit de Catilina van Sallustius, maar ook een perkamentblad uit een verloren Evangelie in 45 bladzijden, waarover de ontdekker wat uitvoeriger spreekt. Beschreven wordt een bezoek van Jezus en zijne jongeren in den tempel te Jerusalem en hun gesprek met een farizeër, die hen verwijt, dat zij den tempel binnentreden, zonder dat zij zich te voren gereinigd hebben. Na een vraag en een antwoord, waarin de Farizeër de door hem zelven in acht genomen ceremonie uitvoerig beschrijft, geeft de Heere Jezus een welsprekend vernietigend antwoord, waarin Hij uitwendige en inwendige reinheid tegenover elkander stelt. In onze Evangeliën vindt men niets dergelijks. De goede, litterarische stijl waarin het geschreven is, en de schilderachtige krachtige uitdrukkingen waarvan de schrijver zich bedient, en een ware of voorgevende vertrouwdheid met de Joodsche ceremoniën, moet den lezer aanstonds opvallen. — Oud is het handschrift niet; hoogstens is het uit de 4de eeuw."

Professor Blass, heeft zijn oordeel over dit stuk in genoemd artikel niet uitgesproken, maar in het privé zeide hij, dat hij het niet voor onmogelijk hield, dat wij hier te doen hebben met een brokstuk uit het verloren werk van Papias, den leerling van Johannes, die bisschop van Ucerapolis was. — Men mag nu het nieuwe deel van »Egypt Exploration Fund Graeco-roman branch" met bijzondere belangstelling te gemoet zien.

Uit Salt Lake wordt geschreven:

Mathias F. Cowly en John W. Taylor, twee van de 12 apostelen den Mormoonsche kerk, zijn op last van den eersten president dier kerk afgezet, omdat zij meer dan éene vrouw hadden.

Senator Smoot — van wien het alles behalve zeker is, dat hij zijn zetel in den Amerikaanschen senaat zal kunnen innemen, beschuldigd als hij wordt van te behooren tot eene gemeenschap, welke de wetten der republiek met voeten treedt — moet dezen maatregel hebben doorgedreven, om althans een paar steenen op het hobbelig pad zijner eerzucht, om n.l. senator der Vereenigde Staten te zijn, uit den weg te ruimen.

De twee apostelen waren gedagvaard om te Washington voor de commissie van onderzoek van Smoot's zaak, in zake de veelwijverij van het Mormonendom te getuigen.

De Hollandsch Spaansche Kerk in Tres Arroyos in Z.-Amerika. Er bestaat in bovengenoemde plaats eene kerk, die geleid wordt door den predikant Elden. Zij bouwde een bedehuis met 200 zitplaatsen. De predikant is een Baptist, die zijne opleiding ontving in Spurgeon's College in Londen; maar van zijne kerk maakte hij een »open" Baptistische Kerk, zoodat hij wel alleen op belijdenis van geloof doopt, — maar ook leden opneemt, die tot andere kerken behooren en blijk geven van oprechte bekeering. Hij heeft 26 gedoopte leden, waaronder 19 Hollanders, maar heeft ook leden aangenomen, die wel in al de voorrechten van het lidmaatschap deelen, maar die lid willen blijven van de oude kerk in Holland. Deze kerk staat haar kansel af aan leeraars van andere kerken. Zoo liet zij een Duitsch-Luthersch predikant prediken even als de predikers van een kleine kerk van Wallanden in Buenos-Ayres, die in het Wallandsch predikte. Tot deze gemeente behooren Duitschers, Denen, Franschen, Belgen, Hollanders, Oostenrijkers, ja zelfs Turken. Zij is dus wel een allegaartje van allerlei nationaliteiten.

In de jongste vergadering van het »Britsch en Buitenlandsch Bijbelgenootschap" werd medegedeeld, dat in dit verloopen jaar bijna zes millioen exemplaren van den Bijbel verspreid werden. Het aantal talen, waarin de Heilige Schrift door middel van genoemd genootschap vertaald is, is bijna 400. Voor een dertig jaren was de Bijbel in 200 talen door het genootschap verspreid. Verleden jaar verlieten negen nieuwe vertalingen de persen van het genootschap. Onder deze bevonden zich een vertaling in het *Ladakki*, dat aan de grenzen van Tibet gesproken wordt, het *Singhpo*, de taal van een volk, dat in het heuvelland van Oostelijk Assam woont, het *Kaltwia*, dat gesproken wordt op een eiland der Nieuwe Hebriden, het *Zigula*, het taaleigen der Wa Zigulas, die een groot gebied in Duitsch-Afrika bewonen, het *Sau*, dat op een der Solomo's eilanden gesproken wordt, en in de Arabische volkstaal, die alleen door ongeletterden in Egypte gesproken wordt.

Het moet erkend worden, dat het Britsch en Buitenlandsch Bijbelgenootschap zich voor het werk der zending zeer verdienstelijk maakt, en daarom de medewerking en dank van alle geloovigen waardig is.

Zondag 3 Juni was de tabernakel te Zion, weleer het brandpunt van de werkzaamheid van Dowie, ledig.

Overeenkomstig de door de Rechtbank gemaakte schikking kan die Tabernakel beurtelings door Dowie, die naar zijn Zion, trots de dreigingen zijner tegenstanders, is teruggekeerd, en door Voliva, die door Dowie als diens plaatsvervanger werd aangewezen, doch die zich met een groot getal Zionisten van hem losmaakte, worden gebruikt. Zondag 3 Juni was het Dowie's beurt, maar de oude man was te zwak en te ziek om voor zijne getrouwen op te treden, terwijl er niemand was die zijne plaats kon of wilde innemen.

Ook Voliva nam rust, terwijl er in het Collegegebouw en vier andere schoolgebouwen door ouderlingen gepredikt werd.

Dowie vertoeft in het Virginie-hôtel, waar hij zich door een geneeskundige liet onderzoeken, die verklaarde dat hij aan waterzucht lijdt en dat zijn toestand hopeloos is. Getrouw aan zijn beginsel, weigert hij medicijnen in te nemen.

WINCKEL.

Voor Kinderen.

DE COVENANTER.

VIII.

EEN NIEUWE VRIEND.

Toornig keerden de vervolgers naar het huis terug, waar de aanvoerder zijn hart luchtte in bedreigingen en verwenschingen tegen Skylle, den man des huizes.

Deze hoorde het kalm aan, zonder een woord te uiten. Toen eindelijk de officier had uitgebulderd, en vroeg of er hier ook wat te eten en te drinken was te krijgen, haalde de boer brood en bier en zette het den krijgslieden voor. Deze aten en dronken onder allerlei ruwe scherts en vuile taal. Daarop dronken zij op het welzijn van Koning Karel en den ondergang van alle verraders, waarmeê natuurlijk de Covenanters bedoeld werden. Doch toen zij nu ook begonnen te spotten en te vloeken, kon Skylle niet langer zwijgen, maar verzocht hun ernstig dit te laten, en te denken dat zij van elk ijdel woord rekenschap zouden hebben te geven.

Tot antwoord smeet een der mannen hem de bierkan naar 't hoofd, die gelukkig haar doel miste, maar tegen den grond krakend in stukken sprong. Een ander wierp, terwijl de aanvoerder lachend toezag, een bankje tegen het venster zoodat de ruiten braken en 't glas kletterend neerviel. En wie weet wat er meer zou gebeurd zijn, indien het geweld niet de vrienden had opmerkzaam gemaakt, die nog altijd daarbuiten verscholen wachtten, tot de vervolgers zouden zijn afgetrokken. Nu begrijpend dat er onraad was, liepen zij toe en traden de schuur binnen.

Verschrikt rees de aanvoerder op. 't Geweld was in een oogenblik bedaard.

„Mijnheer" sprak Skylle kalm tot den bevelhebber, „wees nu zoo goed te vertrekken."

De man dien gij zoekt is hier niet. Ik heb uw volk te eten en te drinken gegeven en tot dank richten zij verwoesting aan in mijn huis. Dat kan de Koning hun niet gelast hebben.

„Dat zal *ik* weten", was het trotsche antwoord.

Hij wilde meer zeggen, maar een blik op de welgewapende mannen in de schuur deed hem begrijpen, dat het wijs zou zijn, niet verder te gaan.

„De Koning zal weten wat hier geschied is," bromde hij toornig, en een oogenblik later verdween hij met zijn troep in het duister van den nacht.

De vrienden bleven nog een oogenblik bijeen. Zij gevoelden dat het kwaad over hen ten volle was besloten. Toch bracht dit hun besluit niet